

2013 m. birželio 13 d., ketvirtadienis

P7_TA(2013)0277

Padėtis Turkijoje**2013 m. birželio 13 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Turkijoje (2013/2664(RSP))**

(2016/C 065/15)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezolucijas, ypač į 2013 m. balandžio 18 d. rezoluciją dėl 2012 m. Turkijos pažangos ataskaitos ⁽¹⁾,
 - atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją,
 - atsižvelgdamas į 2005 m. spalio 3 d. derybų su Turkija programą,
 - atsižvelgdamas į 2008 m. vasario 18 d. Tarybos sprendimą 2008/157/EB dėl stojimo partnerystės su Turkijos Respublika programoje ⁽²⁾ („stojimo partnerystė“) numatytų principų, prioritetų ir sąlygų, taip pat į ankstesnius Tarybos – 2001 m., 2003 m. ir 2006 m. – sprendimus dėl stojimo partnerystės,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 2 ir 4 dalis,
- A. kadangi ankstų 2013 m. gegužės 31 d. rytą Turkijos policija panaudojo pernelyg didelę jėgą siekdama išsklaidyti grupę demonstrantų, kurie jau kelios savaitės protestuoja prieš planuojamą medžių kirtimą ir naują statybų projektą Stambulo Gezi parke Taksimo aikštės teritorijoje;
- B. kadangi griežtas policijos įsikišimas buvo susirėmimų su protestuotojais priežastis ir šie susirėmimai greitai išplito į kitus Turkijos miestus ir kadangi juose žuvo keturi žmonės ir daugiau kaip tūkstantis žmonių sužeista, daugybė žmonių suimta ir padaryta žala privačiam ir valstybiniam turtui; kadangi prieš protestuotojus plačiai naudotos ašarinės dujos, ašarinių dujų dūmadėžės mėtytos tiesiai į protestuojančius žmones ir kai kurie iš jų sunkiai sužeisti;
- C. kadangi šias demonstracijas remia Turkijos visuomenės įvairių socialinių sluoksnių atstovai; kadangi demonstracijose dalyvavo ir vyrai, ir moterys;
- D. kadangi Turkijos vyriausybės išsakytas griežtas pasmerkimas padarė nepageidaujamą poveikį;
- E. kadangi Turkijos Konstitucijos 34 straipsnyje užtikrinama teisė rengti taikius neginkluotus susirinkimus ir demonstracijas be leidimo; kadangi 26 straipsnyje užtikrinama saviraiškos laisvė, o 27 ir 28 straipsniuose – „saviraiškos laisvė“ ir „laisva minties sklaida“;
- F. kadangi protestai taip pat susiję su tam tikruose Turkijos visuomenės sluoksniuose kilusiu susirūpinimu dėl daugelio neseniai priimtų sprendimų ir teisės aktų, pvz., susijusių su prekybos alkoholiu apribojimais arba su švietimo reformomis;
- G. kadangi protestuotojai reiškia vis didesnę susirūpinimą dėl nepakankamo mažumų dalyvavimo, autoritarinio valdymo ir trūkumų teisinės valstybės, gero valdymo, teisingo bylų nagrinėjimo ir tinkamo proceso srityse Turkijoje;
- H. kadangi pagrindinės Turkijos žiniasklaidos priemonės neskelbė apie demonstracijas ir kadangi areštuoti socialinio tinklo „Twitter“ vartotojai;

⁽¹⁾ Priimti tekstai, P7_TA(2013)0184.

⁽²⁾ OL L 51, 2008 2 26, p. 4.

2013 m. birželio 13 d., ketvirtadienis

- I. kadangi Turkija, kaip šalis kandidatė į ES nares, privalo gerbti ir skatinti demokratiją, taip pat stiprinti demokratines ir žmogaus teises ir laisves;
- J. kadangi Komisijos narys S. Füle ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir Sąjungos vyriausioji įgaliotinė Catherine Ashton sureagavo į šiuos įvykius;
- K. kadangi susirinkimų laisvė, saviraiškos laisvė (taip pat naudojantis internetinėmis ir neinternetinėmis socialinės žiniasklaidos priemonėmis) ir spaudos laisvė yra pagrindiniai ES principai;
 1. reiškia nuoširdžią užuojautą žuvusių protestuotojų ir policijos pareigūno šeimoms ir linki daugybei sužeistųjų greitai pasveikti;
 2. reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad Turkijos policija panaudojo neproporcingai ir nepagrįstai didelę jėgą prieš taikius ir teisėtus protestus Stambulo Gezi parke, ir ragina Turkijos valdžios institucijas nuodugniai iširti policijos smurto proveržį, kaltuosius patraukti atsakomybėn ir aukoms pasiūlyti kompensacijas; įspėja Turkijos vyriausybę nesiimti griežtų priemonių prieš tokius protestuotojus ir primygtinai ragina ministrą pirmininką laikytis vienijančios ir taikinančios pozicijos, kad nebūtų toliau eskaluojamas konfliktas;
 3. apgailestauja dėl to, kad nors Turkijos valdžios institucijos pranešė, kad susitiks su protesto lyderiais, policijos smurtas Taksimo aikštėje ir jos prieigose vis dar tęsiasi ir dėl to mažėja galimybės surengti vyriausybės ir protestuotojų derybas;
 4. ragina Turkijos valdžios institucijas užtikrinti visų piliečių saviraiškos, taikių susirinkimų ir taikių protestų laisves ir jas gerbti; ragina nedelsiant paleisti į laisvę visus suimtus ir šiuo metu laikomus sulaikytus taikius protestuotojus, reikalauja, kad visiems sulaikytiesiems būtų neribojamos galimybės pasirinkti savo advokatą; prašo pateikti informaciją apie tikslų sulaikytųjų ir sužeistųjų skaičių;
 5. apgailestauja dėl to, kaip reagavo Turkijos vyriausybė ir ministras pirmininkas R. T. Erdoğan, dėl kurių nenoro imtis susitaikinimo veiksmų, atsiprašyti ar suprasti tam tikros Turkijos gyventojų dalies reakciją susipriešinimas tik padidėjo;
 6. palankiai vertina santūrų Prezidento A. Gūlio atsakymą, ministro pirmininko pavaduotojo B. Arinčo atsiprašymą dėl sužeistų protestuotojų ir jų dialogą su Taksimo platformos nariais ir politinės opozicijos veikėjais siekiant sumažinti įtampą; pabrėžia, kad Turkijos vyriausybės ir taikių protestuotojų dialogas labai svarbus;
 7. primena Turkijai, kad įtraukioje, pliuralistinėje demokratinėje valstybėje visi piliečiai jaučiasi atstovaujami ir kad dauguma privalo įtraukti opoziciją ir pilietinę visuomenę į sprendimų priėmimo procesą; taip pat primena opozicijos partijoms jų pareigą gerbiant skirtingus požiūrius ir nuomones atlikti savo vaidmenį kuriant demokratinę politinę kultūrą;
 8. yra susirūpinęs dėl nuolatinės politinių partijų konfrontacijos ir dėl to, kad vyriausybė ir opozicija nepakankamai pasirengusios dirbti siekiant sutarimo dėl pagrindinių reformų; primygtinai ragina visus politinius veikėjus, vyriausybę ir opoziciją veikti išvien didinant politinį pliuralizmą valstybės institucijose ir remti valstybės ir visuomenės modernizavimą ir demokratizaciją;
 9. pažymi, kad stabdžių ir atsvarų sistema atlieka itin svarbų vaidmenį valdant modernią demokratinę valstybę, kuri turėtų būti vykstančio konstitucinio proceso tikslu ir turi būti paremta valdžių padalijimo ir įstatymų vykdomosios, leidžiamosios ir teisminės valdžios pusiausvyros principu, pagarba žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, ypač saviraiškos ir spaudos laisvei, ir atstovaujama politine kultūra, kuri iš tiesų atspindi demokratinės visuomenės pliuralizmą; mano, jog pats taikių ir teisėtų protestų organizavimas rodo, kad Turkijos pilietinė visuomenė yra aktyvi; primena Turkijai, jog svarbu, kad ji ir toliau tobulintų savo demokratines institucijas, teisinę valstybę ir pagrindinių laisvių laikymąsi;

2013 m. birželio 13 d., ketvirtadienis

10. pabrėžia, kad policijos pajėgoms ir teismams ir formaliojo mokymo metu, ir per darbuotojų aktyvią karjerą reikalingi tolesni intensyvūs mokymai Stambulo protokolo (tarptautinių kovos su kankinimu ir blogu elgesiu gairių rinkinio) įgyvendinimo ir asmens teisių bei laisvių viršenybės klausimais;

11. ragina Turkijos vietos ir nacionalines valdžios institucijas pradėti viešas konsultacijas dėl visų miestų ir regionų plėtros planų; primena, jog ekonomikos augimą reikia derinti su socialiniais, aplinkosauginiais, kultūros ir istoriniais veiksniais; ragina užtikrinti, kad būtų atliekami visų be išimties atitinkamų projektų Turkijoje poveikio vertinimai;

12. pabrėžia, kad neregėta protestų banga taip pat atspindi didėjantį tam tikrų Turkijos gyventojų sluoksnių nepasitenkinimą gyvenimo būdo reguliavimu; dar kartą tvirtina, kad demokratinėje valstybėje vyriausybė privalo skatinti toleranciją ir užtikrinti religijos ir tikėjimo laisvę visiems piliečiams; ragina vyriausybę gerbti Turkijos visuomenės pliuralizmą ir turtingą įvairovę ir ginti pasaulietišką gyvenimo būdą;

13. perspėja, kad griežtos policijos priemonės kenkia Turkijos, kaip pietinėse kaimyninėse šalyse pirmaujančios šalies demokratinėms pokyčių srityje, regioninio vaidmens patikimumui;

14. primena, kad žodžio laisvė ir žiniasklaidos pliuralizmas yra vienos iš svarbiausių Europos vertybių ir kad išties demokratiškai, laisvai ir pliuralistinei visuomenei būtina tikra žodžio laisvė; primena, kad žodžio laisvė taikoma ne tik tai informacijai ir idėjoms, kurios sulaukia palankios reakcijos ar nėra laikomos užgauliomis, bet, remiantis Europos žmogaus teisių konvencija, ir tai informacijai ir idėjoms, kuriomis įžeidžiama, šokiruojama ar sukrečiama valstybė arba bet kuri gyventojų dalis;

15. yra labai susirūpinęs dėl padėties blogėjimo spaudos laisvės srityje, tam tikrų cenzūros atvejų ir didėjančios Turkijos žiniasklaidos vidinės cenzūros, taip pat ir internete; ragina Turkijos vyriausybę laikytis spaudos laisvės principų; pabrėžia, kad nepriklausoma spauda yra ypač svarbi kuriant demokratinę visuomenę, ir atkreipia dėmesį į tai, jog teisminės institucijos atlieka pagrindinį vaidmenį spaudos laisvės apsaugos ir stiprinimo srityje, vadinasi, gali užtikrinti viešą erdvę laisviems ir įtraukiems debatams; yra susirūpinęs dėl didžiulio kalinamų žurnalistų skaičiaus ir daugybės vykstančių žurnalistų teismų procesų; ragina išlaisvinti socialinės žiniasklaidos aktyvistus; labai apgailestauja dėl to, kad Aukščiausioji radijo ir televizijos taryba (RTUK) priėmė sprendimą nubausti televizijos kanalus, nuo pat pradžių informavusius apie įvykius Gezi parke, už „žalą fizinei, moralinei ir psichinei vaikų ir jaunimo raidai“;

16. susirūpinęs pastebi, kad dauguma žiniasklaidos priklauso dideliems konglomeratams, turintiems įvairių verslo interesų; pakartoja raginimą priimti naują įstatymą dėl žiniasklaidos, kuris, be kita ko, išspręstų nepriklausomumo, nuosavybės ir administracinės kontrolės klausimus;

17. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Komisijos pirmininko pavaduotojai, Europos Tarybos generaliniam sekretoriui, Europos žmogaus teisių teismo pirmininkui, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams ir Turkijos Respublikos vyriausybei bei parlamentui.